

Terugblik 2022 en Bereikte resultaten

2022

Er is hard gewerkt aan uitvoeringsprojecten en nieuw beleid van het WaterBeheerplan (2022-2027). Tegelijk hebben tal van crisissen veel onzekerheden gebracht: vierde droge zomer in vijf jaar, stikstofcrisis, 7de Actieprogramma Nitraat (nieuw mestbeleid) en landbouwtransitie, biodiversiteitscrisis, energieschaarste, woningbouwopgave. En er is nog extra beleid en regelgeving voor schoner water in de maak (EU). Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is gestart en de Kamerbrief 'Water en Bodem Sturend' uitgebracht. Iedereen ziet dat we beter, slimmer en duurzamer met onze leefomgeving moeten omgaan. Water speelt daarbij een steeds belangrijkere rol en dus ook het beleid van het waterschapsbestuur.

Welke besluiten heeft het bestuur van Waterschap De Dommel in 2022 genomen om hierop te anticiperen en tegelijk de eigen doelen te realiseren? Onderstaand een selectie van de activiteiten van de waterschapsorganisatie (ca 500 mederwerkers) en de besluiten van het Algemeen en Dagelijks Bestuur.

- **Droogte**

Wederom was de zomer extreem droog en heet en vielen delen van beken droog. De natuur en de boeren ondervonden opnieuw grote schade. Zoveel mogelijk water is vastgehouden door jaarrond zo hoog mogelijk water op te stuwen. Dat is al ons beleid sinds 2020. Maar niet overal staan stuwen/stuwtjes en is ons haarvaten netwerk niet 'waterdicht'. Bovendien moet steeds worden afgewogen waar stromend water voor behoud van bijzondere vissoorten nodig is.

Capaciteit is vrijgemaakt voor het Versnellingsteam Droogte: medewerkers die bezig zijn met herinrichting van gebieden, verondiepen en dichtschuiven van waterlopen, plaatsing van nieuwe stuwen, instellen van nog hogere waterpeilen en het automatiseren van stuwen.

- **Gerealiseerde projecten 2022**

Flink aantal projecten hebben de leefomgeving klimaatrobuust gemaakt bij Landgoed De Utrecht/Raamsloop, de Groote Beerze, Kleine Beerze, Tongelreep, Keersop/Kromhurken en Reusel/De Mierden.

In totaal is afgelopen jaar 17 km aan slingerende beken hersteld, is ruim 150 hec NatuurNetwerk Brabant gerealiseerd, ruim 1800 hec Natte Natuur Parels is hydrologisch verbeterd en zijn 15 visbarrières weggehaald en 25 waterbergingen aangelegd. Een niet geringe prestatie.

- **Klimaatadaptatie**

Een groot aantal waterbuffers zijn aangelegd in samenwerking met gemeenten en andere partners. Samenwerken aan klimaatadaptatie door middel van stimuleringsregelingen met gemeenten, inwoners, scholen, bedrijven, instellingen en sportverenigingen werkt goed. Het leidt tot meer regenwater afkoppelen, extra infiltratie naar de bodem, versterken groen/blauwe structuren en verhogen waterbewustzijn.

Inmiddels is in totaal afgelopen 4 jaar ruim 100.000m³ waterberging aangelegd en 350.000 m² verhard oppervlakte is afgekoppeld (10 resp. 35 hec). Klimaatadaptatie wordt steeds belangrijker. De verschillende regelingen zijn geëvalueerd in rapport 'De Dommel zet aan tot actie'.

In de begroting is extra budget om hiermee door te gaan.

- **Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) om vraagstukken integraal aan te pakken**

Voor tegengaan van verdroging, verbeteren van de waterkwaliteit en voorkomen wateroverlast zijn integrale gebiedsprocessen gestart. GGA's zijn gestart in Dommeldal bij Grenscorridor/N69, bij de Keersop, Beerzen, Kampina, Loonse de Drunense Duinen en BosscheBroek. Met de gebiedspartners wordt samengewerkt voor de Kader Richtlijn Water, het Grondwaterconvenant en vasthouden en infiltreren van water. Ook worden ecologische Verbindingszones voorbereid bij oa. Liempde, de Poppelsche Leij en Paaihurken en wordt NatuurNetwerk Dommeldal Uit de Verf (Eindhoven, Nuenen, Geldrop) voorbereid. Waterschap met gemeenten en provincie zijn gevraagd de gebiedsprogramma's vóór juli 2023 bij de Rijksoverheid in te dienen.

- **Waterveiligheid projecten in voorbereiding**

Na de watercrisis van zomer 2021 in Limburg, Duitsland en België is het besef sterk gegroeid dat overstromingen ook in ons gebied kunnen plaatsvinden. Met name speelt dit in de regio rondom 's-Hertogenbosch. Programma HOWABO-2 is gestart en oplossingsrichtingen worden verkend. Zie het informatieve filmpje <https://youtu.be/5GMyIU2XKQ> Waterschappen Aa en Maas en De Dommel trekken hierin samen op.

Waterveiligheid speelt ook in Sint Oedenrode en bij de Essche Stroom. De voorbereiding van de grote uitvoeringsprojecten is nagenoeg gereed maar wacht op afronding van de ruimtelijke procedures.

Ook het herstel en zo nodig verhogen van keringen is in voorbereiding. Op verschillende locaties zullen komende jaren daarvoor projecten worden uitgevoerd.

- **Grondwaterconvenant, Onttrekkingen, Handelingsperspectief Droogte**

December 2011 is een grondwaterconvenant met alle partners gesloten. Met het Algemeen Bestuur zijn drie uitwerkingsporen besproken.

*Grondwater Onttrekkingen landbouw.

Met alle partners zoals de ZLTO is een 'houtkoolschets' Beregeningsbeleid 1.0 uitgewerkt zodat beregeningsbeleid door de landbouw toekomstbestendig wordt. De juridische houdbaarheid in relatie tot de natuurbeschermingswet is belangrijk. Er ligt voor de Brabantse waterschappen en provincie de zorgplicht dat de grondwatersituatie niet mag verslechteren. Nieuwe Brabant-brede afspraken zijn in de maak. Ontwikkelingen zoals bij de Peelvenen lijken goede voorbeelden. Water Natuurlijk heeft zorg bij de termijnen waarop nieuwe beleid tot heldere en handhaafbare afspraken leidt.

*Voor 'Kleine' onttrekkingen is in het Grondwaterconvenant afgesproken regulerend beleid op te gaan stellen. In 2022 is ook daar hard aan gewerkt met partners. In 2023 wordt meer bekend gemaakt over de invoering van nieuwe regels.

*Naar aanleiding van de extreme droogte in 2022 heeft het Dagelijks Bestuur opdracht gegeven meer besluiten te kunnen nemen als dit voor het (grond)watersysteem nodig is, het Handelingsperspectief Droogte. Verdergaande tijdelijke regelgeving is noodzakelijk vanuit het algemeen belang voor bescherming van het watersysteem en beperking van de schade aan overige functies zoals voor natuur, landschap en bodemgesteldheid.

- **Waterkwaliteit zuiveringsproces verbeterd**

Grootschalig onderhoud van de grote actiefslibtanks van de rioolwater zuiveringsinstallatie (RWZI) Eindhoven is uitgevoerd. De installatie kan er weer 20-25 jaar tegenaan. Door continue optimalisaties in de zuivering verbeterd de waterkwaliteit.

Een aantal grote investeringsbeslissingen zijn genomen voor de benodigde verdere zuivering in de RWZI. Realisatie van de 'Vierde trap' zuivering en medicijnresten en microverontreinigingen vraagt komen de jaren veel extra investeringen. Een zo goed mogelijke afweging is gemaakt om aan de Kader Richtlijn Water te voldoen en programmering wordt uitgewerkt.

- **Verstedelijkingsplannen Midden-Brabant en 'Water en Bodem Sturend'**

Er ligt een grote opgave voor gemeente in Brabant om extra woningen te realiseren. Belangrijk is dat aan de voorkant bij planontwikkeling het water en bodem-belang meegenomen wordt. Door provincie en de waterschappen is hiervoor een ruimtelijke Signaleringskaart opgesteld met de mate van geschiktheid (rood-oranje-groen) en een Ambitieladder voor blauw/groen bij verdichting en inbreiding.

In de Kabinetsbrief 'Water en Bodem Sturend' is een vermindering van watergebruik met 20% benoemd. Een belangrijke ambitie voor ons Dommel-gebied met grote onttrekkingen.

Verminderen van onttrekkingen voor (drink)watergebruik en industrie is in de toekomst nodig voor behoud van voldoende grondwatervoorraad.

[Kabinet maakt water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

- **Biodiversiteit en gezonde bodems versterken**

Waterschap De Dommel levert jaarlijks actieve ondersteuning voor natuurinclusieve vormen van landbouw via oa. de Brabantse Biodiversiteitsmonitor, Bodem-Up programma's, Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer, STila regeling, WelGoedWaterGeven, en verschillende pilots. We adviseren over toekomstbestendig bodemgebruik mét bodem-biodiversiteit aan boeren en stimuleren voedselbos initiatieven.

Nieuwe EU-beleid wordt vanaf 2023 verder uitgerold, zoals het 7de Actieprogramma Nitraat en 'Aanvalsplan Biodiversiteit' (5% BlauwGroene landschapselementen in 2030).

We hebben initiatief genomen om samen met de provincie en waterschappen AaenMaas en Brabantse Delta het Brabantbreed PartnerNetwerk Biodiversiteit op te zetten.

Doelen zijn bredere bewustwording, kansen benutten (win-win situaties) voor versterking van biodiversiteit. Dit doen we samen met een aantal gemeenten, burgerinitiatieven, natuurterreinbeheerders en andere organisaties. Voorbeeld is de Plant een Boom-actie.

- **Op weg naar een Klimaatneutraal waterschap en Energietransitie**

In februari heeft het Algemeen Bestuur een nieuwe duurzame Energie- Klimaatstrategie vastgesteld. We nemen meer zelf de regie voor een energieneutrale bedrijfsvoering in 2025, oa door zoveel mogelijk duurzame energie op eigen terreinen op te wekken.

Met de inkoop van duurzame Nederlandse elektriciteit vanaf 1 januari is de CO2-footprint sterk afgenomen. Ook de afname van sterke broeikasgassen zoals methaan en lachgas (vrijkomend bij zuiveringsprocessen) heeft onze aandacht maar extra inspanningen zijn nodig.

De ombouw van de biogas naar de duurzamere 'groen gas' installatie is nagenoeg gereed. We verwachten hogere inkomsten dan eerder begroot.

In 2022 zijn de plannen van de cooperatie Dommelstroom voor een zonneweide bij RWZI- Boxtel concreet ontwikkeld.

- **Zorgvuldig omgaan met onze cultuurhistorie**
Om te werken vanuit de samenhang met de natuur is het belangrijk goed de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van een gebied te kennen en mee te nemen. De ‘Oude Weijers’ en de Watermolenlandschappen wordt gekeken om daar weer meer water vast te houden zoals in het verleden. En om de bijzonder rijke geschiedenis van het stroomgebied van De Dommel voor veel meer mensen bekend te maken heeft het waterschap meegedaan aan de tot standkoming van de Landschapsbiografie van De Dommel (nadert voltooiing).
- **Toekomstgericht financieel beheer (Auditcie en Rekenkamer Cie)**
Zowel de Audit- als rekenkamer commissies van het algemeen bestuur hebben bruikbare adviezen opgesteld (lange termijn asset planning, stimuleringsregelingen klimaatadaptatie). Voor de uitgaven nu en in de toekomst wordt een toekomstbestendige investeringslijn aangehouden en grote schommelingen in tarieven voorkomen. Het intern management is versterkt met een investeringsboard. De dienstverlening naar inwoners is verbeterd. Om al deze opgaven mogelijk te maken zijn ca 50 extra medewerkers geworven.

Voor wie nog meer wil weten

- **Droogte Commissie Brabant**
Belangrijke conclusie ervan is dat de huidige aanpak niet ver genoeg gaat en een ‘trendbreuk’ noodzakelijk is. Een belangrijke rol ligt er voor de provincie om regie op grondwaterbeleid te voeren. De Brabantse waterschappen worden aangezet om veel meer water vast te houden en te laten infiltreren. Daarvoor is meer ruimte voor water en -afhankelijk van de locatie- een ander beheer nodig. We hebben zo snel mogelijk gebiedsvisies voor de toekomst nodig én handelingsperspectief voor toekomstige grondgebruik.
[Eindrapport adviescommissie Droogte: Zonder water, geen later - Provincie Noord-Brabant](#)